

deze streek voor longlijders nu niet bepaald aanbevelenswaardig is wegens de heerschende winden en het opwaaiende stof (tenzij men leeft als door Dr. VOÛTE in zijn brief aangegeven, waartegen ik mijn bezwaren reeds heb te berde gebracht), dat lijders aan insomnia, in één woord menschen met een licht excitable gestel het verblijf meer kwaad dan goed kan doen, zoodat ik voor mij de Riviera voornamelijk zou willen bestemmen voor hen, die er 'swinters „eens uit willen zijn”, voor de reconvallescenten, die in dat jaargetijde in ons land niet maar zoo dadelijk op krachten kunnen komen, voor de zwakkeren en ouden van dagen, die den guren, Hollandschen winter met zijn sneeuw en ijs willen ontvlieden.

En laat ten slotte de medicus, die zijn patiënt naar de zee kust van Frankrijk stuurt, niet vergeten, dat er zich te Monte-Carlo een gebouw bevindt, waar niet alleen vele vermogens verloren gaan, maar ook menig een in de muf-warme zalen aan de groene tafel zijn toch reeds geknakte gezondheid voor goed heeft bedorven; laat hij ook ten opzichte daarvan individualiseeren en niet vergeten, dat „c'est l'occasion, qui fait le larron”.

In een volgend schrijven het een en ander over mijn tweede verblijfplaats in het Zuiden: Gardone-Riviera.

J. M. C. MOUTON.

INGEZONDEN.

EERSTE HULP BIJ ONGELUKKEN.

Naar aanleiding van het stukje van Dr. C. H. STRATZ zou ik gaarne het volgende opmerken.

Dr. STRATZ vreest verwarring bij leeken, omdat in VON ESMARCH afbeeldingen en beschrijving staan van compressie der groote arteriën. VON ESMARCH begint te zeggen, dat men de wond moet drukken, waarvoor men in tijd van nood elk schoon stuk linnen kan gebruiken; zijn aseptische watten bij de hand, dan zal men natuurlijk deze aanwenden zooals bij wondbehandeling ook staat opgegeven; verder staat in VON ESMARCH te lezen: „*Dringt het bloed toch door, dan moet de slagader tusschen hart en wond krachtig samengedrukt worden*”.

En juist omdat dit laatste veel moeilijkheden oplevert, wordt het met een paar afbeeldingen toegelicht, terwijl er nog wordt bijgevoegd: „om door vingerdruk op een bepaalde plaats, den bloedstroom te doen ophouden, behoort in de eerste plaats nauwkeurige anatomische kennis van die plaats, en een zekere oefening en handigheid”.

Deze zijn nu bij leeken niet te veronderstellen waarom ook door mij, op den cursus, er met nadruk op gewezen wordt, den vingerdruk op de arterie geheel als bijzaak te beschouwen en liever gebruik te maken van de andere genoemde middelen.

Ten overvloede schrijft VON ESMARCH nog: „het zou onzinnig wezen bijv.

„een sterk bloedenden vinger dadelijk te omsnoeren; eerst als *hooghouden* en „*druk op de wond* door vast verband niet helpen” enz., terwijl nog toegevoegd zijn eenige waarschuwingen, tegen het gebruik der oude tourniquets.

Wanneer nu, na dat alles iemand er toe komt om bij een bloeding het eerst den arteriestam te drukken, dan vrees ik het ergste, als die persoon „met reine handen de wondranden uit elkaar gaat trekken”.

Hoe Dr. STRATZ de voorschriften meer doeltreffend wil maken door te herhalen, wat reeds zoo dikwijls gezegd werd, begrijp ik niet. Gaarne had ik, uit het door Dr. STRATZ geschrevene, nut willen trekken voor mijn cursus, hetgeen mij echter niet wil lukken.

Amsterdam, Januari 1899.

G. H. DE JONG.

EERSTE HULP BIJ ONGELUKKEN.

In het voorgaande nummer van dit *Tijdschrift* geeft Dr. C. H. STRATZ den raad om de leeken, die de cursussen in verbandleer volgen, zeer bijzonder te wijzen op de plaatselijke bloedstelping door middel van tamponnade en hen de bloedstelping door middel van compressie der toevoerende vaten slechts als bijzaak te leeren beschouwen.

Dr. STRATZ wil die tamponnade bij voorkeur verricht zien met „droge anti-„septische watten”.

Telkens trof mij bij het behandelen van wonden, die provisorisch met *watten* waren getamponneerd, de moeilijkheid om de wonden, vooral, wanneer ze diep en uitgebreid waren, behoorlijk van wattenvezels te reinigen; dit kostte extra tijd en was voor den patiënt veelal pijnlijk; nog meer bezwaren bieden te dien opzichte de „bloedstelpende watten”, van wege de uitgebreide stolsels, die ontstaan.

Waar ik kon, heb ik en den apothekers, die nog al eens „eerste hulp” verleenen en den personen, die in de fabrieken bij ongelukken het eerste verband aanleggen, aangeraden, heftig bloedende wonden met gaas (hetzij steriel, hetzij bovendien geiodoformiseerd) vol te stoppen.

Doel van dit ingezonden schrijven is, bij het leekenpubliek, dat de verbandlessen volgt, ingang te doen vinden: *tamponnade van hevig bloedende wonden met gaas*, waaraan bovengenoemde bezwaren voor de eerste verbandwisseling niet verbonden zijn.

De door Dr. STRATZ gegeven raad om op de verbandlessen vóór alles op de waarde der plaatselijke bloedstelping te wijzen, zal door de leiders dier lessen wel gaarne worden aanvaard.

Amsterdam, Januari 1899.

DE HARTOGH JUNIOR, *Arts.*
